

Igor Likar – PREDAVANJE ZA SKUPNO SEJO KOMISIJ ZA TURIZEM, KULTURO IN MLADINSKO POLITIKO PRI SOS Z MINISTRSTVOM ZA KULTURO

Za dogodek **KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA, KULTURNI TURIZEM IN VKLJUČEVANJE MLADIH - 13.9.2017 - Razstavišče MO Maribor, Grajska ulica 7, 2000 Maribor**

I. NEKAJ BESED O PROJEKTU SLOVENSKA PISATELJSKA POT DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV

Slovenska pisateljska pot, rastoči trajnostni projekt našega Društva, oživlja spomin na zapuščino slovenske besede. Kot celosten razvojni projekt na področju kulture, izobraževanja in kulturnega turizma nazorno povezuje literarno dediščino v sodobno doživljajsko zgodbo o pisateljih na posameznih lokacijah poti, namenjenih obiskovanju, spoznavanju, učenju, predvsem pa uživanju literarnega izročila, vezanega na posamezno krajino. Tako **nastaja interpretativna mreža »literarnih pokrajin«**.

Iz mikrolokacij posameznih rojstnih hiš in domačij literatov (trenutno 106) ali z njimi povezanih znamenitosti nastaja vseslovenska pot, ki vključuje tudi področja v Avstriji in Italiji – tam, kjer so živeli in ustvarjali slovenski pesniki in pisatelji. **Z njo smo na popotovanju po čezmejnem literarnem izročilu in na poti po teritorialno razpršenem MUZEJU SLOVENSKE LITERATURE. Tako teritorialnem kot virtualnem.**

Društvo slovenskih pisateljev je že leta 2013 skupaj z Založbo Didakta izdalo večkrat nagrajeno publikacijo *Vodnik po domovanjih 106 pesnikov in pisateljev*, ki je osnova za razvoj vsebin projekta (*nagrada Slovenskega knjižnega sejma 2014 za najlepšo slovensko knjigo na področju poljudnoznanstvenih publikacij, priznanje bienala za vizualne komunikacije BRUMEN 2013 za grafično opremo knjige*). **Zdaj je čas za dopolnitev oz. za izdajo druge publikacije, v kateri naj bi bilo čez štirideset novih imen, poleg tega pa bi bili v njej predvidoma tudi Očetje jezika (od Milošiča, Škrabca, Pleteršnika idr. do Toporišiča).**

Projekt SPP ob pomoči različnih partnerjev postopno razvija spremne vsebine in gradiva, kot so knjižni vodniki (novi 2. vodnik je že v pripravi), multimedijški spletni portal, interpretacijske table, sodobne učne vsebine za najmlajše ter prireja žive literarne dogodke, v katerih se ob spominskih obletnicah srečujeta tradicija in sodobnost. Zato potrebujemo za delovanje, sodelovanje z Zavodi za kulturo in turizem in drugimi ter še posebej ob prijavih za različne razpise, tudi redno pisarniško in svetovalno pomoč, v kar bi radi vključili tudi mlade. A več o ponujenih možnostih za vključitev mladih malo pozneje.

II. SLOVENSKA PISATELJSKA POT - POT (DO) SLOVENSKEGA LITERARNEGA MUZEJA

SPP je celosten razvojni projekt na področju kulture, izobraževanja in kulturnega turizma - z njo smo na poti po slovenskem literarnem izročilu in na poti po čezmejnem MUZEJU SLOVENSKE LITERATURE. Tako teritorialnem kot virtualnem.

Naše temeljno izhodišče za predstavljanje razvoja projekta za vse partnerje v obdobju 2015 - 2020 je torej:

SPP JE POT DO SLOVENSKEGA LITERARNEGA MUZEJA IN POT DO ZGODB O PISATELJSKEM IZROČILU

Zakaj? Slovenija se ponaša z izredno razvito in sodobno opremljeno mrežo muzejev in zbirk ter parkov (gledališki, filmski, etnografski, naravoslovni itd.), a v preteklih letih ni zmoгла urediti pogojev za celostno in pregledno ureditev zvrstnih zbirk in vednosti s področja enega temeljnih področij izražanja slovenske samobitnosti, duhovne izjemnosti in narodotvorne izvirnosti - LITERARNEGA SPOMINA - od TRUBARJA do MAISTRA in KOCBEKA ter npr. od PREŠERNA do ZAJCA in PAVČKA.

Vrstijo se vlaganja v muzejsko infrastrukturo in v sodobno večpredstavnostno prikazovanje področij umetnosti od likovne do baletne. A pisateljske umetniške zapuščini nismo namenili skoraj nič. Svojevrsten in skoraj škandalozen paradoks, ki nas opominja.

Projekt SSP, ki ga opisujeta razvojni ORGANIGRAM PROJEKTA iz let 2013 in PROJEKTNI NAČRT 2014 (priložena) zatorej ni le rastoč, povezovalni projekt DSP, ki ima spominski, izobraževalni, kulturno-turistični in pohodni pomen, ampak na nek način **uresničuje tudi**, v neke vrste točkovni in teritorialno razgrnjeni obliki **vlogo slovenskega literarnega oz. pisateljskega muzeja**. Posebno še, ker povezuje nosilce ohranjanja te dediščine in lokalne izvajalce s spominskimi dogodki, ki se pripravljajo v sodelovanju z Društvom slovenskih pisateljev.

Trasa lokacij SPP (za zdaj 104) s pisateljskimi domovi in spominskimi obeležji, s spominskimi sobami v knjižnicah in mestnih muzejih, lahko zato predstavlja neke vrste temelj celovitega **TEMATSKEGA MUZEJA O SLOVENSKI LITERARNI PRETEKLOSTI**. A temu teritorialno razgrnjenemu muzeju se mora zagotovo v prihodnje pridružiti tudi sodobno oskrbovan in oblikovan podporni virtualni del.

S posameznimi regijskimi ti. INFO CENTRI (informacijska središča s sodobno AV tehnologijo) ali MUZEJSKIMI SOBAMI, h kakršnim bi morali težiti v razvoju projekta, bi lahko SPP v prihodnje izpolnila tudi velike naloge tematskega prikazovanja literarne dediščine oz. zapuščine za mladino, za tujce idr. (npr. večjezikovne tematske razstave SLOVENSKI PISATELJI IN MEJE, BESEDA ZA MIR ali SLOVENSKI PISATELJI MED SVETOVNIMA VOJNAMA, potem npr. SLOVENSKI OTROŠKI PISATELJI - POKRAJINE IN KRAJI DOMIŠLIJE ipd.) Te naloge nas še čakajo.

Tega, žal, državna kulturna infrastruktura do sedaj ni omogočala niti razvijala. Tako ga za zdaj tudi še ni podprla z ustreznimi razpisi in zagonskimi sredstvi, kakor je bilo to storjeno na drugih področjih. Nekaj nalog iz te dejavnosti so sicer sprejele javne knjižnice in pokrajinski muzeji. Ostalo pa je bilo prepuščeno občinam idr. izvajalcem. A povezovalne interpretacije zgodovine slovenskega pisateljske misli ni videti nikjer. Tudi povezave digitalnih arhivov na večjezikovnem portalu, ki bi omogočali dosegljivost gradiv še ne zmoremo (portal SPP).

Tudi sodobno literarno vodništvo in pravo pripovedovanje zgodb o pisateljih, zgodb o njihovih literarnih zgodbah in junakih ter o njihovi narodenosti v prostor, v zanje značilno okolje, nas še čakata. In zanju potrebujemo ustrezno razvojno podporo.

S podporo občin in županstev (Skupnost občin Slovenije, Združenje občin) je projekt do zdaj že povezal številne pisateljske lokacije (okoli 32), ki pa jih je potrebno za prepoznavnost celovitosti projekta ustrezno opremiti tudi znakovno (table SPP itd.).

Skratka, dovolj razlogov je, da preusmerimo svojo pozornost od zgolj založniške pisateljske kulture in od trženja literarnih sodobnikov tudi k razodevanju izročilnih pisateljskih zgodb, likov in usod. Čas je, da omogočimo, da se s tem duhovnim projektom DSP lahko povežejo partnerji in izvajalci s podporo države.

Dovolj je razlogov je torej, da s primernimi medresorskimi sredstvi in z razpisi ter s podporo pri iskanju evropskih sredstev omogočimo regionalni in celostni razvoj projekta.

III. ENA OD RAZVOJNIH ZAMISLI PROJEKTA SPP - AMBASADA MLADIH SPP – ZAMISEL O PROGRAMU EV. ZAPOSLOTITVE MLADIH NA DELU ZA SLOVENSKO PISATELJSKO POT (kako bi bilo možno uporabiti sredstva MZK dodeljena programu JSKD iz Strukturnih skladov ali npr. SOS za regijsko delovanje mladih)

Z vodstvom JSKD (s takratnim direktorjem g. Igorjem Teršarjem) smo imeli že v letu 2016 več sestankov o namenskih sredstvih za pomoč pri zaposlitvenih možnostih mladim v kulturi

Pogovarjali smo se tako o naslednjih možnostih del v okviru SPP:

- o **DELAVNICI ZA LITERARNE VODNIKE z licenco** - posebnem izobraževalnem programu za mlade na lokacijah SPP oz. centrih JSKD,
- o **PREVAJALSKEM LABORATORIJU SPP** - za vključitev mladih s FF v prevajanje vsebin vodnika SPP - s pomočjo lektoratov oz., Društva prevajalcev Slovenije.
- za **PISARNO SPP** (za kontakte, vodenje povezav, za pripravo dopisov, obdelavo gradiv za razpise in organizacija sklicev srečanj s partnerji , s skrbniki lokacij SPP, za sklice konzorcija pisateljskih poti idr.)

Tu so še zanimivi predlogi o možni vključitvi mladih v SPP:

- v **ti. LAB SPP (oblikovalski konzorcij mladih za prepoznavnost trase in lokacij SPP** - za postavitev oznak na objektih (npr. študentov ALU)
- v **DIGITALNI INFO - LAB SPP** – tabor ali delavnica ali trajno delovanje na eni od lokacij SPP ali JSKD, od koder bi **mladi informatiki** skupaj izpopolnjevali in upravljali spletišče SPP (3 - 4 mladi)
- v **delo REGIJSKIH INFO CENTROV SPP** - skupaj z izpostavami JSKD ali splošnimi javnimi knjižnicami
- v **delo INFO TOČK SPP V KNJIŽNICAH** - dežurstva mladih (mladi bibliotekarji)v predstavljanju projekta - **npr na 5 točkah na trasi** - (skupaj z Združenjem javnih knjižnic Slovenije)
- v **delo za GPS TRASO SLOVENSKE PISATELJSKE POTI** - v **geo - aplikacijske povezave - GPS, elektronski žigi** itd (delo za 2 mlada=.

- **v mapiranje ZVOČNIH TOČK SPP** – za pripravo sistema serverjev za krajše audio predstavitve na lokacijah SPP (iz arhiva RA SLO) oz. za - citatov pomembnih misli avtorja za opremo postaj SPP z ZVOČNIMI MISLIMI pisateljev.

- **v pripravljeno delo za LITERARNI ZVOČNI ARHIV LOKACIJ SPP** - v sodelovanju s programom ARS RADIA SLOVENIJA - za **2 mlada raziskovalca** literarnega arhiva o avtorjih SPP v RA SLO za pripravo ZVOČNIH MISLI PISATELJEV

- **v pripravljeno delo za FILMSKI ARHIV SPP** - 2 raziskovalca za pripravo dok. gradiva arhiva TV za bodoče biografske filme o slovenskih pisateljih (popisi, izbor, predlogi odlomkov, kontakti za avtorizacijo uporabo in pridobitev pravic za SPP)

OP: Skupine bi lahko delovale projektno tudi skupaj po principu regij in v medsebojnem sodelovanju in delitvi nalog med mladimi različnih strok pomagale pri regijskih vzpostavitvah INFO platform SPP (njene osnovne digitalne infrastrukture).

Pripravil:

mag. Igor Likar

Predsednik komisije za zaščito kulturne in naravne dediščine DSP
in vodja projekta SPP

(po zapisu iz Strateških dokumentov projekta SPP, 5. januar 2015)

PRILOGA: STRATEŠKI DOKUMENTI POJEKTA SPP DRUŠTV SLOVENSКИH PISATELJEV - za vročanje (seznam):

- ORGANIGRAM PROJEKTA – dokument za el. vročanje;
- SLOVENSKA PISATELJSKA POT – POT DO ZGODB O PISATELJSKEM IZROČILU – POT K LITERARNEMU MUZEJU – strateški dokument;
- SPP – zemljevid – novi za knjigo;
- SPP – PROJEKTNI NAČRT 2014–2017 – e-mail verzija – sprejet 11. marca 2014;
- SPP table – slikovna ponazoritev že postavljenih tabel Slovenske pisateljske poti na lokacijah;
- SLOVENSKA PISATELJSKA POT IN NJENI RAZVOJNI PROJEKTI – kot izhodišče za plemenitjenje turističnega utripa Slovenije – dokument za vročanje;
- 100 MLADIH NA SLOVENSKI PISATELJSKI POTI – PROJEKTNA MREŽA ZA MLADE – koncept SPP Info Tocke. ppsx – POWER POINT predstavitev.
- SLOVENSKA PISATELJSKA POT – INTERPRETATIVNI REGIJSKI CENTRI – dokument za vročanje – brez ocene investicije.
- SPP – koledarček spominskih dogodkov 2016;
- KOLEDAR LITERARNIH DOGODKOV NA SLOVENSKI PISATELJSKI POTI 2016–2017 – za pošiljanje;
- POROČILO O PROJEKTU SPP 2016 – separat za Občni zbor DSP 2017
- SPP – LJUBLJANA – RAZVOJNI NAČRT do 2020 – ZA MOL;
- EU LITERARY TRAILS – LITERARNE POTI EU – ENGLISH 2015 – dopis o zamisli za pošiljanje.